

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Milu'im

Schönhack, Joseph

קאהנייט, יוסף

Varsha, 629 = 1869

ט תוא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9688

השהש ת"י האנכי הריתי (צמד' יא
 יב) עברית וחשחשות במעוי;
 מע' חש א (עמפפידען, ליידען). (כ"ר
 נ) תחש תחשן; עג' הכאבה.
חשך (משלי יז כז) החשך מלוי (צוריק-
 האלמען) עג' עצירה, כע' חסך.
חשיפא (תוס' כלאים ג) חשיפה והאיטן
 וחגמרי; צ"ל "חשיפה" כבש"ם
 (נדק סה:); של שיפה ושל גמי (באסט).
חשתא (סמחיס מ.) טבע בחישתא
 (בינוען זומפף) אגם מיס.
 ע"ע חש ג.

חתל ת' חוח באהליהם (סוסע ט ו)
 חחולים בברניתהון; נראה שצ"ל
 "חרולים" שהוא מין חוח, או יעתיקו
 כאלו היה כתוב "אוח" מין חיה.
חתם (לויכ מא ז) אחיד בחותם (אונמער-
 שריפמ, זונגעל) ופן בל"ע,
חתנותא (דנר' לכ נ) בית חתנותא
 (האכצייט).

ט

טאב (דני' ו כד) שניא טאב (ניטע)
 טובה.
טואונים, בע' הרנירק לעיל.

טאים ת' כנשר חש (חנק' א ח) כנשרא
 דטאים (פליגען, איילען),
טאיריקי או טאריקי (עמו"ר יא)
 אל יפול בטאיריקי זו שפלוני
 פטרונו עומד עליהם; צ"ל "בבטאיריקי"
 καταδικη (פעראורטהיילונג, שמראפע)
 משפט ועונש, כע' קטאיריקי.
טאירף (ת"י דנר' כא א) טאירף על אנפי
 מיא (שוויכמען) עג' שחיה.
טארין של נילום היה (ניש סה"ר)
 τρωγειν (צושוען) ענין

ראיה והכמה.
טב (סה"ר, כתפוח) כמה הוא טבא
 (ווערטא) שוה.
טובא (סגד' מא:); אמריתו בה טובא
 (פיעל) הרבה.
טבאות טיבו, ת' חסד (עמוח כו)
 טיבו (גיטע, גנאדע). (ת"י
 דנר' יג טו) ותשיילון טבאות (זארגנפאלטיג),
 וכן בלס"ו.
טביא ת' צבי (דנר' יב טו) טביא
 (הירש).

טבלרא ת' כאיש מגן (משלי כד לה)
 כנברא טבלרא *tabellarius*
 (בריעפבאטע, קוריער) שליח ורץ.

טבלרין (פסיק' כא) טבלרין שלו
 חקוקה על לבם *tabula*
 (פערצייכנים) רשום כבודו כו', ואותיות
 "רין" נוספים, כנהוג.

טבוסה (ירו' שנת ז) לא בככול טבוסה;
 לדעתי צ"ל "כומסה" והוא שם
 לכובע התחתון (קאפל, קאפכען), ע"ע
 קקמן [כ].

טבע (מ"ש ו י) טבעי וטבעך אול
 בכל מדינתא (רוף, נאמע).

טגן (ילמד' ויגש) אחת טגנת את אביך;
 באגרת בראשית (ס) טגנת מעין
 של אביך (בראמען) עג' הכאבה וצער.

טגנא (ע"ז כת.) טגנא בדובשא, צ"ל
 "פגנא" *πηγανον* (רויטע) כגיר'
 הערוך, שם צמח.

טהירא, טהר ירי (ת"י צמד' ו כד)
 שדים של צהרים, מע'
 טהר ב.

טווא ת"י השפן (ויקל' יא ה) ית טווא,
 כע' טפוא (פפיייל שפרינגער)
 מין

[כ] טבוסה (ירו' שנת ז) לא בככול טבוסה, ונש"ס (שנת טו): ככול זה אימי יודע מהסווא
 כו' כפה של אמר כו' שהוא למטה מן השנכה; ויהיה זה מכסה התחתון שעל
 הראש הנקרא גם בלשוננו ככול (קאפל, אונטעררויב) והוא מל"ר; ע"כ נראה לי לאמת
 שנמקום מלת טבוסה ל"ל כומסה, שהוא שם לכובע התחתון, עיי"ע לקמן.

מין היה קופצה בלכתה.

טוורד (ירו' יומ' ט) מהו כפצליף כמטוורד
אולי צ"ל "במטוורד" פליד
trudo (שטאָסען) ככותש איזה דבר
שמגביה ידו ומשפיל, כע' צלף א.
טוורתא (שנס קל.) רישא דטוורתא; כמו
"טווסא" *Taus* (פפויא) שם
עוף ידוע.

טחוו (צ"ר נג) ב' טחווים בקשת מיל
(שוסווייטע).

טמם (תוס' צ"מ ג) הסוס והמיטום כו'
במלחמה; צ"ל "חמיטום" כמו
בש"ס (צ"מ נח); מין תרים (א' ארט
שילד).

טוויא (וי"ר כה) מי שת במוחות בטוויא;
צ"ל "בטוויא" *tutas* (גלוק
הענע) ע"ע זכהערה שם.

טויל (ת"י צר' מה יז) וטוילו אובילו
(וואנדעלן; געהען).

טוויסא (ת"י צר' טו יא) וכד נחית
טויסא; מין עוף פורף, ע"ע
טס ב.

טוויף (א) ת' פלגי מים (תהלים קיט קלו)
טויפי מיא (שטראָמע) מע'
טף ד.

טוויף (ב) (צ"ק לז) ועינוהי מטייפן
(לויערן, נאכזוכען) בע' טף ג.

טכס (א) ת"י מן ואפדת, וחגרת,
ורכסו, יצנוף (בלבושי
הכהנים) "טכס" *taxis* (איינריכטען;
ציהרען).

טכס (ב) (שס"ר, הנה ממתו) עד שלא
חטאו ישראל רואין טוכסות זו
את זו ולא היו וסתיראין; חסר, וצ"ל
"רואין ז' מחיצות של אש כוססות זו בזו"
[וכן הוא בבמ"ד ז].

טול (ת' ותצלהי (ימ' ג יא) ותטולין
(יך פרייען, ריהמען).

טלא או טלה (ת"י צר' לו ז) והוא

טלה; כמו "טליא" (קנאבע) בער.
טלטר (ת' סלף (משלי יס) טלטר
(פערדררעהען, אבווענדען).

טלדי (ת"י דצר' זיד) עקרין מעמר וחלב
וטלוי (יונגע געבאָרען).

טליא (ת"י שמוט ט מו) טליא בר
אמרתא (לאמס).

טלמא (ת' עושק (תהל' עז ח) טלומא
(געוואַלטטהאט, בערדיקונג).

טלנין (שס"ר ג ח) כמזיקיא וטלנין;
אולי הוא מל"י *τὴλνω* (געקען,
פערשפאָטען) הם מיני רוחות (גייסטער)
אשר יכנום בשם לצים, ואשר יאמרו
כי יתחרו ויתלוצצו בבנ"א ואינם מזיקים.

טלנס (שס"ר, זאת קומתך) נעשה להם
האור כמין טלנס; צ"ל "פלנס"
כע' פלנס ב.

טלנית (ת"י צר' מט ח) טלניתא דערן
(שאטטען) צל עצי ערן.

טלף (קדר' סו) תרי טלפי; כמו
"טלפחי" (לינען).

טומי (ירו' סוטס ח) עביו עברו כנגד
טומיות כו'; צ"ל "טרמיות"
turma (עסקאדראָן) כמו במכילתא,
עיי"ע.

טירמי דרומי ציירה בגווה (ירו' ע"ז ג)
Teirus (ד' גאָטמין ד' גערעכטיג-
קייט) אחת מאליליהם.

טביא (ת"י דצר' ידד) ולא עירובי טמיין
(געבורט, שטאמס) כלאי הגוף,
פל"י *Teua*.

טבין ל"ט (פערבערגען, פערשטעקען;
איינשטעקען). (שנס נדז) טומנין
לה עוק בשבת.

טמם (אי"ר, בלע ה') ג' עיירות היה
טימם שלהם עולה לירושלים
[בעגלות, גיר' הירוש'] *tomus* (רעגים-
טער) הכוונה לספר רשום בו ילידי
העיר בשמותיהם [כא].

טמע

[כא] טמם (אי"ר, בלע ה') ג' עיירות היה טמום שלהם עולה לירושלים [בעגלות] לפי

טמע ת' מטמונים (חיוב ג כ) מומעיא (פערבאָרגען; שאַטצע).

טמק (ריש חס"ר) הלוקה לו עבר מן הטומיקא כו' דפשמ ידיה בטומיקא *tomicus* (צום קיזערליכען פֿיסקום געהאָריג) חפץ או עבר מנכסי המלוכה, [ואולי גם מוצא ע' "טימיקון" מזה].
טמר (ת"י דבר' יט טו) על טומריא (פערבערגען) ענ' הסתרה [כב].

טמר ת' כנצר נתעב (ישע' יד יט) כחט טמיר; נראה שצ"ל "שמיא" (אבשייליך) מתועב. כאשר גם להיפך ת' מלת טמא "מסאב".

טנדס (ת"י ויקר' כה לח) כמנדסין דפריסין על חקלא *tentorium* ובל' איטלי' *tenda* (צעלט) אוהל.

טס ת' מנזריך (נחוס ג יז) טסך *τασσω*

(פערפֿיגען, אנאָרדנען) כושל ומשגיה על פה"י המדינה.

טסבל (ספרי נשא) ד' אלפים מטבלאות; צ"ל "אצטבלאות" עיי"ע *stabulum* (שמאללונג).

טסני; הוא ע' טסני *ptisana* (גערשמענגרויפע) גרש שעורים.

טסים (ירו' שנת יג) כהוא דטסים; ע"ע טפס לקמן.

טעא ת' השיאני (ברא' ג יג) המעינגני, וכן ת' פן יפתה (דבר' יא ט) ימעני (פערפֿיהרען, מיישען) ל"מ. תר' זונה (ישע' ח כא) טעיתא.

טעוא (שמות כג יז) טעות עכמיא (גאָטצען).

טעם (פסח' לה) טעמא מאי.

(דני' ז יד) יהב טעמא (ערקלערונג, בעגרינדונג, אורזאכע, אבזיכט

נוס' הירושלמי] *tomus* (א' בוך, רעגיסטער) וכוונתם לספר יכתב בו ככל עיר ועיר שם כל חיש וחיש למשפחתו, מקום שכוו, וכדומה [כאשר הוא זילמדנו (תלח) ירד (עמלק) לארכיון *archiv* של מזרים ונטל טמוסי הון של שצמים שהיה שמש חקוק עליהם כו' והיה קורא להם ראובן שמעון כו'. וצמכילתח (בשלת) ומיין היה פרעה יודע כמה מתו כו' וכמה היוצאים ממזרים, הוליא עליהם טומסין שלהם, ולפי הטומסין הוסיף עליהם חיילים]. פי' שהיו עיירות גדולות מאד עד שהולרכו ספרי יחס עריהם להעלותם בעגלות, וזכירושלמי הנוס' "קטמוס שלהם כו' עיי"ע.

[כב] **טמר**, ת"י לא יקום עד אחד באיש לכל עון וגו' (דברים יט טו) לא יתקיים סהדו דחד בזכר לכל סרתן נפש ולכל חוב ממון ולכל חטא דיחטא, ברס על מימריה דה' למתפרעא על טומריא על מיא סהיד חד יומי למכפור ית מה דמססיד עלוי כו'; יונתן המפרש כתב "על טומריא פי' על נסתרות פרע להס ה", על מיא סהיד חד יומי למכפור פי' יש גורסים "על מימר" ולפי מה שלפנינו פי' כמו "אל מאי סהיד" ע"כ, ואין נכונה בזכורו; אבל כוונת התרגום לדיני דגמרא שמאלנו זה שני דברים שמועיל בהם עדות עד אחד, האחד: לענין קנוי והסתרה להשקות מים שאס יש עד טומאה אחד אין משקין אותה ומפסדת כחובתה, כדאמרינן בסוטה (לא). וזהו "על טומריא על מיא" פי' בדבר נסתרה לענין השקאת מים. והשני: שעד אחד מחייב שבוע להכחיש את העד, וזהו "סהיד חד יומי [פי' משביע] למכפור ית מה דמססיד עלוי— והנה מלאתי ח"כ בספר שרשי מלות ארמי להרב החכם מהר"י לעווי נ"י שמפרש דברי הת"י הזה בל"א בזה"ל "אבער דער וויללע גאָטטעס איזט עם צו בע- שטראַפֿען דיא געהיים זינדע דורך דאס פריפֿונגס וואַססער, ד' ה' ביא איינעם ווייבע דאס דעם עהעברוכעם אַנגעקלאַנט ווירד געניגט עם ווען דער פֿערדאַכט דורך איינען צייגען בעקונדעט ווירד זיא דאס פריפֿונגס וואַססער טרינקען צו לאַססען, נאך סאַטא 2 משקה עפ"י עד אחד, ע"כ. אבל זהו רק דעת ר"א במשנה ואין הלכה כמותו רק כר"י שאומר: ומשקה עפ"י שנים.—

אבוזכט).

טעם (ב) (מנח' מ.) גזירה משום טעימא (פראָבירען, פֿערזוכען) מע' טעם א.

טף (א) (ינו' זרכ' רפ"ז) לית אפשר דלא יטיף מלה (רעדען) מל"ם.

טף (ב) (ת"י שמות כו כח) והוות טפי על אנפו כיא (שוויממען, זיך ער-העבען) היתה צפה ומתרוממת. (פסחים מס':) מד' זמנן דאטיף. (כמונות ס.) נטיף עיניך; ענין הרמה.

טופא (קס"ר, ברבות הטובה) לית טופא דהדא מתעביד כהדא; צ"ל „טופא“, פי' האם אין סוף של זה להשבר כמו זה.

טפה (א) (ז"מ נט:) אף בצק שבידי אשה טפה (איינגעשלאגען) נתקלקל, מע' טפה ב.

טפה (ב) (ינו' יצמות מז) טפה רוחיה עליה; ענין התעלות וגבהות, כע' תפה א, והכוונה למיתה מדומה (שיינטאָרד).

טפה (ג) (ת"י זרוא' קז) ברם מיפק נפק יעקב בתרתין טפוחן; צ"ל „בתרפומטין“ כמו במדרש (ז"ר סו) אסטרפומטא עיי"ע.

טפויין (שנת קז:) והא תניא הטפויין וביצי בנים; צ"ל „קפויין“ עיין תוה"א ה"א הערה רו.

טפל; ע"ע תפל ב.
טפן (ת"י טס"ט ז ח) וטפן על קצא בזכותא; צ"ל „וטפן“ (היפפֿען) עיי"ע, שדלג וקצר.

טפס (ירוש' זי"ט ד) צדין כו' סכרא דנהרא שרי אר"י כהוא דטיפים, ושם (שנת יג) הנוס' „כההיא דטיפים“ ולדעתי צ"ל „דטיפים“ ר"ל שהסכרא תהיה גדולה רק כמו פטים (טאָנגע) עיי"ע.

טפוסמים (פסיקתא כח) עד מקום שאין

טפוסמים יכול לחשוב; צ"ל „פסופיסמוס“ מל"י ψηφος (רעכנען) פי' בעל חשבון.

טפסר (ת"י דזריס כח יז) בידא דטפסרא (אַבערסט, שעף) שר ופקיד, ר"מ.

טפף (זכורות כז.) משיראו טפופיות; גיר' הערוך „קפופיות“ (קערבע) כעין קמטים וחתוכים, מל"י κοπην (שנימט).

טפרא; מין הכאה (נאזענשטיבער) בע' אסקוטלא ב.

טפתא (ז"מ קג:) מין גדר מטיש (א' ארטציון) ע"ע ארככתא.

מצדקא (ז"ק נו.) כל מצדקא דאית ליה למיעבד עבדא. (מנחות מא.) מצדקי למפטר נפשך מציצית (פלאן, מיטטעל) אופן ותחבולה.

מקם ת' כסף לא יחשבו (יטע' יג יז) לא ממקסין *taxo* (שאַמצען) ענין אומד וחשבון.

מר, בלס"ו (שמירצען, דרינגען) ענין הפלה והשלכה. (אי"ר, איכה יעיב) הא לכוּן מרון באפיוּן.

מר (מכות י.) הערים הללו אין עושין אותן לא טורין קמנים (טהורם, שלאָם) בנינים אחרים עם מגדל; כמו שבונים להם השרים הגדולים, ונקרא בל"מ „חצר“, ת' חצר אדר (זמד' לד) מירת אדריא, עיי"ע מרת א.
מרב (ת"י שמות ז ס) ומריב בשרא (ענטצינדונג) צרבת.

מרגול (ינו' ז"ז ד) היה עשוי כמין מרגול; כמו „מרגול“ *triangul* (דרייעק) משולש, עיי"ע תרגול ב.

מריגון (ת"י זמדנר לא ז) מתלת מריגונהא. (שמות כח יז) ד' מריגונין דעלמא (זיימען, וועלמגעגענד) פנות

פנות ורוחות [כג].

(א) **טרד** (חי"כ, צדיק הוא) טרודו
חרעין (שליעסען).

(ב) **טרד** (ירו' נרכות ט) אם בטרודים
(גאכאיינאנדער, אהנע אויפ-
הער) רציפים בלי הפסק.

טרה (שנת פנ.) לא ליטרה; צ"ל
"ליטחר" מלס"ו (זיך צווינגען,
נאטהיגען) עיי"ע מחר.

(א) **טרטיאות** (שנת קנ.) הולכין
לטרטיאות. (צ"ל

סז) בתי טרטיאות; צ"ל "טאטיאות"
בע' תאטר, או צ"ל "טרטאות"
τετραταια (גויקעלייא, בלאנדווערק).

(ב) **טרטיאות** (ע"ז מז.) וחיה בהן
דרכים וטרטיאות; צ"ל

"טרטיאות" *strata* (שמראססע, וועג).

טרטין (ספרי זעהלוטך) אם כך היו בני
הדיינים עושין ק"ו לשאר
הטרטין; גיר' הגר"א "הדיוטין" (פעבל
לייט).

טורטני (סוסה לד.) מע' טרטן ב
(שמאנגע).

טרטר (ירו' סוסה ז) טורטורין וטורטורי
טורטורין; יש לגרום "טורטורין"
φερετρον, feretrum (טראגע, באהרע)

מוטות לישא במ.

(א) **טריה** ל"מ (ישעי' חו) מכה טריה
τριων (א' באזארמינעס
געשויר).

(ב) **טריה** (צ"ל נח) בלחי החמור טריה
כו' בטנא תרין; פי' מעוברת
עם ב' עוברים והיא עמהם הרי שלש,
ודרש טריה *τρι* (דרייא); וזהו כונת
התרגום שם (סופטים טו טו) שהעתיקו
"חמרא בטניחא".

טריון (ספרי מטות) ואת כל טירותם
מקום שהיו בטריון מל"י *τριων*
(וואונדער-, היטמעלס-צייכען, אויגור
שמאטמעט) מקומות נבוהים לראות משם
אותות השמים וכדומה, לפתור מזה
עתידות, עיי"ע טרת לקמן.

טרייתא ת"י כל היקום (דנריס יאו)
ית כל טרייתא; הוא מע'
טר ד, שענינו "נדנוד" (בעוועגליך) פי'
הפצים סתנועעים כבע"ח ושאר
משלטין, וביחס זה נקראים גם בשאר
לשונות, בל' פולאניא *ruchomość*,
ובל' צרפת *mobilier* (ב עוועגליכע
גיטער).

טרכי (חס"ד, בימים ההם) שהיה עשוי
(כסא שלמה) כמרכי מרכבתו
של

[כג] טריגון, מלה זו מקורה מלשון יוני ומורכבה זה משני מלות, מן פרי *τρι* (דרייא)
ומן גו *γων* (ווינקעל, עקע) פנה וזויות; בעלת שלש זויות, ומה בדחז"ל
(צ"ב קסד:) ת"ר בים עגול דיגון טריגון פנטיגון; פי' בעלת שתיים, שלש-, או חמש-זויות;
אבל מה שהביאו שם מזכיר: ת"ר הריני מזיר סומכם אמר הינא אחת דיגון שתיים [פי' זהיה
מזיר צ' פעמים] טריגון ג', טטריגון ארבע כו', אין זה הוראת המלות בלשון יוני, כי לא
הורה מלה גון להעתיק מלת "פעמים" (מחל) ומה היה אם יאמר המזיר גם בלה"ק הריני מזיר
חמש זויות? — ומוכרחים אהנו לאמר שהחז"ל קבלו מלות אלה ללשונם גם להוראת ענין
פעמים. אשר בזה הסוד קושיית החוס' שם שהקשו ע"ז: וקשה דמאי קמ"ל דאם אמר הריני
מזיר צ' מזרות דהוא חייב צ' מזרות הא פשיטא מה לי לשון עברי מה לי לשון יוני כו', אשר
לדברנו אין כאן קושיא, כי באמת אין הוראת המלה בל' יוני לאמר איזו פעמים קבל על
עלמו, כ"א לה הוראת אחרת רחוקה, והברייתא עוצה אחי לאשמעינן, שבלשון חכמים נתקבלה
מלה זאת גם להוראת העתיק "פעמים" — עוד זאת מלאנו כי תרגום הירושלמי שמש במלת
טריגון רק להוראת פנה דוח ונד, ולא בהוראת גם מספר שלם כלעיל, באמרו (שמות
כח ז) קבל ארבע טריגונין דעלמא. (דבדריס כא צ) וימשחון מארבע טריגונין; פי' מארבע
רוחות, והיה לו לכתוב "ארבע גונין" כי שם "טריגונין" אין פה מקומו.

של הקב"ה; צ"ל "כטבני" *τεχνη* (קונסט) מלאכה ותחבולה, עיי"ע.

מרכון (מ"ס ח א) ואעיל יתה (מלכת שבא) בגו מרכונא (פאלאסט) ארמון.

מרכסמן (געוועהנליכער איינגאנג) עיי"ע מרקסמן א.

מרכסמן; *τροξιμα* (סאלאט) כע' מרקסמן ב.

מרמיטא (יו' ר"ס ד) אהן מרימוטא *trompeta* (מ ר א פ פ ע ט א, שאלל) קול.

מרמס (מסהדין יד.) לא תסמכו כו' מטרמסן; הוא כמו מלמסון" *τολμησω* (פֿרעד, קיהן) עזים ותקיפים, והרי"ש במקום למ"ד.

מרן (פתיח' איכה) לשום כרים על שעדים, מירונן; לדעתי צ"ל

"מרונין" *τρογος* (באָקע, שטורם-באָקע) כשתוף הוראת מלת כרים *κριος* בל"י לאיל (ווידער, שאַפֿבאָק) ולכלי משחית (מויער-ברעכער), עיי"ע בילדיכין וע' כבש ח.

מרן (מ"י נמד' לא י) בתי מירוניהון; מע' מיר, (אויגור שטאַממע) מקומות גבוהים שעקיהם היו כהניהם צופים וכמיירים למעוף העופות.

מרס (ספרי שופטים) ואין ממחין בידו (של מלך) להרחיב לו מרסיאות; י"ג מרסיאות (שטראַססע) דרכים.

מרף (יו' עללה א) מרופן לעוביה (וואכסען) ענ' גדול וצמיחה.

(ז"ר סט) המרף מצוות ומע"ט כלו. **מרף** (יו' מסהדין ז) שלח גנתון כו' מרפון ערק (שלאגען) הכה אותם, מע' מרף ב. (מסהדין נה.) אתא יונה אמרוף קמיה; פי' הכתה ונדנדה בכנפיה. (יו' מסהדין ח) בעי מרפן על ר' אמי; פי' להכות ולחלוק על דבריו. **מרפא** (זרכוס נה:) אמרפא דנחיריה דשמאלא (פֿלעכע) שטח וצד,

מע' מרף ה. **מרפוניטא** (יו' ז"מ ד) סמכיה גבי מרפוניטיה; צ"ל "מרפוניטיה" *τραπισιτης* (וועכסלער) שולחני.

מרפס (יו' עירוזין ט) ממרפס ועולה ממרפס ויורד (קלעטערן) כמו "מפס" בש"ס שם (עירוזין כא.) בע' מפס ד.

מרקום (ספרי זכעלותך) לשד השמן זהו לשון מורקום כו' הלויש והשמן והרבש; צ"ל "נומריקום" עיי"ע (אכגעקירצט) פי' כתוב בר"ת.

מרקוש שעשה לו עץ כעין שרתוע (מוס' קומאס וטהרה ז) עיי"ע תרכוס לקמן.

מרת (ז"ר פג) שהי' מעמיד מוריות לע"ז *torus* (אנהאָהע) במות.

מש (מוספת' ז"ק ט) שרק ומש בפניו כנגד חבירו *tusi* (הוסטען).

יאת (דגריס יז ד) ותתבע יאות (רעכט, גומ).

יובדנא (משלי יא י) וביובדנא דרשיעי (אונטער גאַנג) אבוד.

יבל (עזרא ה יד) והיבל המו להיכלא (פֿיהרען, ברינגען) הנהגה והולכה.

יבלא (איכה ג מח) יבלין דמיא (באָכע) יבלי מים.

יבלא ת' בול עץ (ישעי' מד יט) יבלי אעא (שטיק).

יובלא (ר"ס כו.) קורין לדכרא יובלא (ווידער) איל.

יבלין (ויקרא כז כז) יבלת (ווארצע; געשווירע).

יד (קדושין ה:) ידים שאינן מוכיחות (אַנפֿאַססונג) אחיזה בדבר.

יודן (מ"ס יו) מה יודן ובר מן יודן (דיעזער, דער) זה, דין. ידעוני